

Дзяржаўная ўстанова адукацыі
«Сярэдняя школа № 3 г. Пружаны»

Падрыхтавала:
настаўніца
пачатковых класаў
М.В. Шлеба

Шлебо Марина Витальевна
Средняя школа №3 г. Пружаны
учитель начальных классов
высшей категории

Тэма: *Склад. Падзел слоў на склады*

Тып урока: *урок-падарожжа на «Краіне Беларускай мовы»*

Мэты:

- ✚ Устанавіць адпаведнасць паміж паняццем «слог» у рускай мове і «склад» у беларускай мове, вучыць падзяляць словы на склады, вызначаць колькасць і паслядоўнасць складоў у словах, устанаўліваць адпаведнасць паміж колькасцю складоў і колькасцю галосных у слове;
- ✚ развіваць фанематычны слых, мысленне, памяць;
- ✚ узбагачаць слоўнікавы запас вучняў назвамі зімовых месяцаў, назвамі зімовых з'яў прыроды;
- ✚ выходзіць любоў да роднай прыроды, імкненне дапамагчы птушкам у зімовую сцюжу; жаданне вывучаць і ведаць родную мову.

Абсталяванне: *падручнік Беларуска мова 2 клас (В.І. Свірыдзенка, 1 ч, с. 73-76), прэзентацыя, карткі, спадарыня Беларуска мова, «Гук [ў]» і «Літара ў».*

Ход урока

I. Арганізацыйны момант

— Прывітанне ўсім, дарагія сябры і паважаныя калегі!

Слайд 2

*Празвінеў школьны званок,
Пачынаем наш урок беларускай мовы.
А дэвіз наш сёння: (Прачытаем разам)
«Мы не проста ў словы гуляем –
Мову родную мы вывучаем.»*

Слайд 3

- Вось і пачнём з гульні «**Так ці не?**»
- Калі вы са мной згодны, гаварыце «так», *квірайце галавой вось так і пляскайце ў далоні .*
- *Мову родную шаную? (Так.)*
- *На ўроку не сумую? (Так.)*
- *І выдатна я працую? (Так.)*

✚ *Будзем добра працаваць
І не будзем сумаваць!*

Слайд 4

— Малайцы! Настрой у вас добры, а я жадаю вам поспехаў і пленнай працы.

✚ А гэта нам вельмі спатрэбіцца, таму што,

мы сёння працягнем цудоўнае падарожжа па «Краіне Беларускай мовы», а дапамагаць нам будзе сама спадарыня **Беларуская мова** і яе памочнікі «Гук [ў]» і «Літара ў». (Прадстаўляю, устаюць і кланяюцца)

- ❖ Сардэчна ўсіх запрашаю да пазнавальнага і цікавага падарожжа! (*гаворыць спадарыня Беларуская мова*)

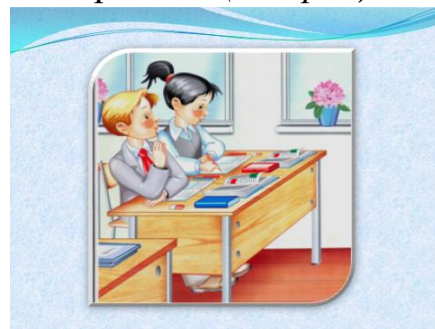
Слайд 5

II. Хвілінка чыстапісання

«Падарожжа ў Гарадок прыгажэга пісьма»

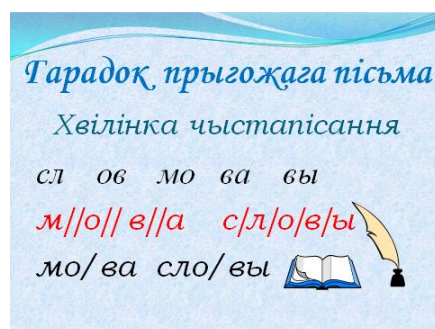
- Так як у нас урок мовы, то **асноўная мэта навучыцца граматы і прыгожа пісаць.**
- А для гэтага роўненька сядзьце.
- Правільна пакладзіце сшыткі, каб ваша пісьмо атрымалася з нахілам.

- ✚ Адпраўляемся ў «Гарадок прыгажэга пісьма»
Хвілінка чыстапісання

Слайд 6

- ✓ Будзем сачыць за правільным і акуратным напісаннем спалучэнняў літар, складоў.
- Пачынаем прыгожа пісаць.
- ✓ Звярніце асабліва ўвагу на ніжняе спалучэнне.
- ❄ **Запіс ў сшыткі.** *сл ов мо ва вы*
- ✓ Хто заўважыў, якія словы схаваліся ў другім радку?
- Прачытайце (**Мова, словы**) *м // о // в // а с / л / о / в / ы*
- ✓ Але мы напішам іх трошачкі інакш, заставім толькі дзьве рысачкі. А чаму? Даведаецца пазней, усё папарадку.
- Запішыце ў сшытак словы вось так: **мо/ва сло/вы**
- Я хачу, каб вы уважліва прыглядзеліся да свайго пісьма і **ацанілі сваю хвілінку чыстапісання.**

Слайд 7

III. Моўная размінка «Паэтычная старонка»

- ❖ (*выходзіць і гаворыць спадарыня Беларуская мова*)

**Словы родныя люблю я,
Вершаў ведаю багата.
Гукі мовы беларускай
Пахнуць версам і мятай.**

- Мы таксама любім беларускую мову. Родная мова такая напеўная, мілагучная, паэтычная...

- ✚ Я запрашаю вас у «**Паэтычную старонку**»

- Прачытайце вочкамі верш і ўспомніце, якія асаблівасці беларускай мовы мы з вамі ведаем.

- Якія літары падказалі вам, што гэта наша родная беларуская мова? (*і, ў*).

- А яшчэ якія хітрыя гукі вы ведаеце, адметныя толькі для нашай мовы?

(*дж, дз – адзін гук, а дзьве літары*)

Слайд 8

IV. Актualізацыя ведаў

✚ «Старонка Беларускага правапісу»

— Вельмі добра, што вы пра нас памятаеце. (З’яўляюцца «Гук [ў]» і «Літара ў»)
А гэта вы, мае памочнікі? (расказваюць адзін пра аднаго)

— А ці ведаеце вы, што гэта за помнік?

«Гук [ў]»: Я хачу вам яшчэ раз напамніць, што у горадзе Полацку пастаўлены помнік літары ў (у нескладовае). Літара ў ёсць толькі ў беларускім алфавіце і ў алфавіце эскімосаў.

Слайд 9

«Літара ў»: Гук [ў] адметны ў беларускай мове.

Зычны гук [ў] вымаўляецца толькі пасля галосных гукаў.

«Гук [ў]»: Таму мая сяброўка, літара ў (у нескладовае), **пішацца**: толькі пасля галосных літар. Літара ў можа быць і ў сярэдзіне слоў, і ў канцы, і нават у пачатку слова. Літара ў **не пішацца** пасля знакаў прыпынку. Памятайце, што літара ў ніколі не бывае вялікай.

Слайд 10

V. Праверка дамашняга задання

— Сёння нашы госці «Гук [ў]» і «Літара ў» завіталі да нас, каб праверыць вашы веды, выявіць ці добра вы падрыхтавалі дамашняе заданне.

— У нас незвычайны сёння ўрок – **Высветліць трэба, хто ў класе знаток.** (гавораць па радку «Гук [ў]» і «Літара ў»)

V. Праверка дамашняга задання

✚ «Мястэчка самастойнасці»

— Хлопчык «Гук [ў]» і дзяўчынка «Літара ў» памочнікі *спадарыні Беларускай мовы* прынеслі вам каляровыя паштоўкі з заданнем, падобным да дамашняга.

— Яны хочуць паглядзець, як вы добра засвоілі правіла, як вы зладжана працуеце і падтрымліваеце адзін аднаго.

Слайд 11

- Чытаем заданне.
- Праглядзьце яшчэ раз самастойна
- **Зрабіце напераджальную самаадзнаку**
- Я жадаю вам поспехаў у выкананні самастойнага задання, **будзьце ўважлівымі.**

ПС	Заданне:	РС	АН
	Выпраўце памылкі, змяніце дзе трэба у на ў		
	Елка у ельніку жыла, елка у ельніку расла. Як прывезлі елку у хату – Стала ёлачкай яна.		

- Я бачу, што вы справіліся з заданнем, яшчэ раз ацаніце сябе, пастаўце рэтраспектыўную самаадзнаку.
- Пагляджу як выканалі заданне мае памочнікі. Малайцы, вельмі добра.
- *Цуда-тэхніка дапаможа і вам паказаць іх карткі. Ці так у вас атрымалася?*

ПС	Заданне: Выпраўце памылкі, змяніце дзе трэба у на ў	РС	АН
+	<i>Елка ў ельніку жыла, елка ў ельніку расла. Як прывезлі елку ў хату – Стала ёлачкай яна.</i>	+	

Правер сябе

Слайд 12

ПС	Заданне: Выпраўце памылкі, змяніце дзе трэба у на ў	РС	АН
+	<i>Елка ў ельніку жыла, елка ў ельніку расла. Як прывезлі елку ў хату – Стала ёлачкай яна.</i>	+	

— І я, таскама, праверу ўсе работы, пагляджу, пагаджаюся я з вамі ці не.

Падрыхтоўка да засваення новай тэмы

— Паглядзіце і наша ёлачка ажыла, павесялела, не сядзіць на месцы.

Як вы думаеце чаму? (Надыйшоў час хвілінкі адпачынку)

Фікультхвілінка

*Елка ў ельніку жыла,
елка ў ельніку расла.
Як прывезлі елку ў хату –
Стала ёлачкай яна.*

Вецер вестку ў лес прынёс:
Хутка затрашчыць мароз...

Слайд 13

*Вецер вестку ў лес прынёс:
Хутка затрашчыць мароз.
Птушак запытаў, звяроў,
Да зімы хто як гатоў.*

— Чаму такую вестку прынёс вецер?

— Да нас таксама зусім хутка завітае зіма і ёлачка.

— Паглядзіце, а вось і зімовыя словы.

**Мароз,
завіруха,
сняжынка,
іней,
снег.**

Халадна ці цёпла ад гэтых слоў?

Слайд 14

На экране з'яўляюцца словы:

з **Практ. 145, с. 73.**

— Прачытайце гэтыя словы па складах, давайце ўспомнім, як гэта мы рабілі ў першым класе, калі яшчэ толькі вучыліся чытаць:

Мароз, завіруха, сняжынка, іней, снег.

(*Ма-роз, за-ві-ру-ха, сня-жын-ка, і-ней, снег.*)

— Холадна ці цёпла ад гэтых слоў? Пра якую пару года пойдзе сёння гаворка?

— Спадарыня **Беларуская мова** прыйшла, каб узбагаціць наш слоўнік «зімовымі словамі».

**Горад
Скла-да-па-дзе-лу**

Слайд 15

VI. Паведамленне тэмы ўрока і настаноўка мэты дзейнасці

✚ А зараз мы адпраўляемся ў «Горад Складападзелу», так як:

Слайд 16

Тэма нашага ўрока
«Склад. Падзел слоў на склады»
На уроку мы будзем:

- вучыцца падзяляць словы на склады
 - вызначаць колькасць і паслядоўнасць складоў у словах
 - узбагачаць слоўнікавы запас
 - выхоўваць любоў да роднай прыроды
 - А яшчэ, самае галоўнае... вучыцца размаўляць на беларускай мове
- Чаму? Таму што ... як сказаў вядомы беларускі пясняр **Янка Купала**:

«Беларусы беларускай гутаркай гамоняць.»

— Мы павінны размаўляць на сваёй роднай мове, а значыць павінны яе вывучаць.

✚ **Мы не проста ў словы гуляем –**
Мову родную вывучаем.

(Паказаць словы на картках)

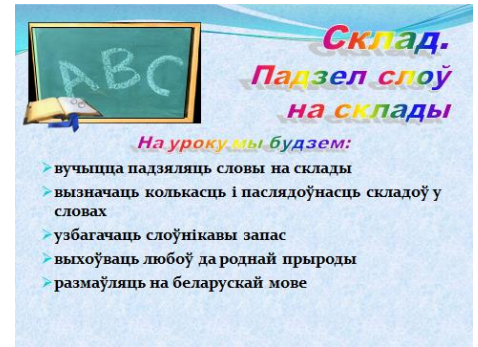
VII. Праца над новай тэмай

Практ. 145, с. 73. (працяг)

1) Паказаць словы на картках:

Мароз, завіруха, сняжынка, іней, снег.

Слайд 17

— А лепш зразумець беларускія словы нам дапаможа гульня «Перакладчыкі» (Я чытаю па-беларуску, а вы перакладаеце)

Слайд 18

«Перакладчыкі»

<u>па-беларуску</u>	<u>па-руску</u>
мароз	мороз
завіруха	метель
сняжынка	снежинка
іней	иней
снег	снег

<u>па-беларуску</u>	<u>па-руску</u>
мароз	мороз
завіруха	метель
сняжынка	снежинка
іней	иней
снег	снег

— Параўнайце. Якія словы і ў беларускай мове і рускай гучаць амаль аднолькава? Не сакрэт, што беларуская і руская мовы – мовы-сяброўкі.

— Якое слова адрозніваецца? (завіруха)

— А ну, давайце звернемся да слоўніка.

Слайд 19

2) **Слоўнічак**

Слоўнікавая работа: завіруха

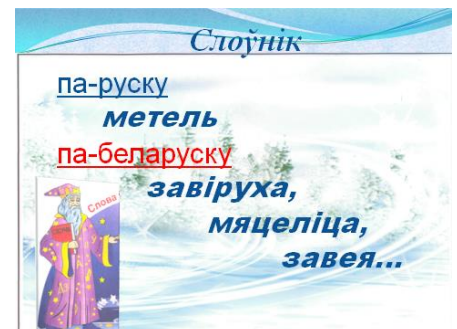
— Па-руску мы гаворым **метель**,

а па-беларуску можам сказаць:

і мяцеліца, і завіруха, і завея.

— Вось якая багатая, разнастайная наша родная беларуская мова!

— Мовы-сяброўкі дапамагаюць адна адной лепш зразумець значэнні слоў.

3) *Перакладаем наадварот.*

Па-беларуску мы гаворым *склад*, а па-руску гэта знаёмы нам ужо – *слог*.

Якая асноўная мэта урока?

– Навучыцца падзяляць словы на склады.

Давайце гэтыя зімовыя словы падзелім на склады пры дапамозе вась гэтых нажнічак-чараўнічак.

— *А як гэта правільна зрабіць?*

❖ Хачу вас папярэдзіць. Я ведаю прымаўку: «Сем разоў адмер, адзін – адрэж.» (*гаворыць спадарыня Беларуская мова*)

— Я вам падкажу! Успомніце гэта правіла з урокаў рускай мовы і перакладзіце на беларускую.

— І праўда, дзеці, вельмі разумнае рашэнне праблемы.

— Давайце ўсе разам:

Сколько в слове гласных –

Столько и слогов

Это знает каждый

Из учеников.

— А па-беларуску як скажам?

Колькі ў слове галосных –

Столькі і складоў...

— *Вось і малайцы! Давайце звернемся да падручніка і прачытаем правіла на старонцы 74, каб праверыць сябе.*

VIII. Праца з правілам

— Заглянем на *Станцыю «Навуковую»*

«Хто без навукі, той – бязрукі»

- ❖ *Колькі ў слове галосных, столькі і складоў.*
- ❖ *Склады (слоги) – гэта часткі слова, на якія яно дзеліцца пры вымаўленні*

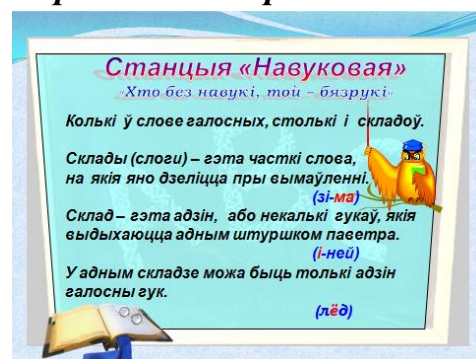
(зі-ма)

- ❖ *Склад – гэта адзін, або некалькі гукаў, якія выдыхаюцца адным штуршком наветра*

(і-ней)

- ❖ *У адным складзе можа быць толькі адзін галосны гук. (лёд)*

(лёд)

4) Падзел на склады (узмахам далоні) пры дапамозе нажніц.

❖ *Запіс на дошцы і ў сшыткі.*

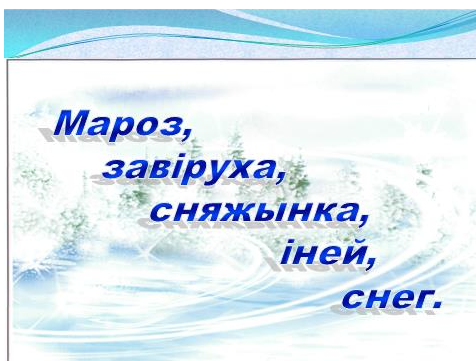
2 4 3 2 1

Ма/р/оз, за/ві/ру/ха, сня/жы/н/ка, і/ней, сне/г.

(Першае слова я сама пішу на дошцы, а потым выклікаю дзяцей дзяліць і тлумачыць)

5) Якое слова нельга падзяліць? (снег) А чаму? Раствлумачце. (Адзін склад)

6) *Снег!.. Як я люблю снег! Назіраць за навольным палётам зорчак-сняжынак...*

А вы? А яшчэ больш я люблю зімовыя гульні.

7) А давайце злепім снегавіка! Пагуляем вочкамі і зробім зрокавую фізкультхвілінку.

— Сядзіце нерухома і ўважліва сачыце вочкамі за прадметамі, якія будуць рухацца.

Слайд 23

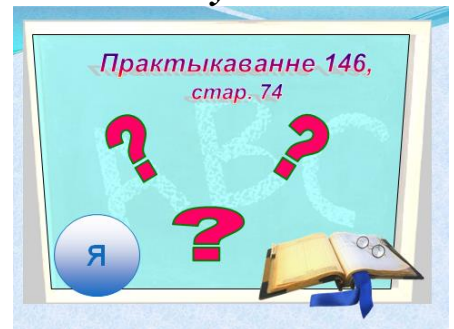
✚ **Зрокавая Фізкультхвілінка «Злепім снегавіка»**

— Дзеці, беражыце зрок!

— Беражыце не толькі зрок, але і ўвогуле здароўе.

— *Зімой трэба быць асцярожным. Загуляешся і не заўважыш, як ручкі ці ножкі намерзнут! А то і нос стане як у снегавіка.*

Слайд 24

IX. Праца з падручнікам

— *А вось, глядзіце! Зноў камячок нейкі.*

✓ А што гэта і адкуль?

— **Можа гэта заданне ад Снегавіка, якога мы з вамі зляпілі.**

✓ Можа гэта склад?

✓ А адзін галосны можа быць складам?

— Даведаемся пра гэта з **Практ. 146, с. 74.**

✚ *Нас чакае гульня «Склад згубіўся». Зляпілі снегавіка, злепім і словы!*

Слайд 25

— *Дапоўніце словы неабходнымі складамі.*

— *Запішыце словы, падзяляючы на склады.*

— *Вызначце колькасць галосных гукаў.*

— *Суаднясіце колькасць галосных гукаў і складоў (пастаўце лічбу).*

❄ *Запіс на дошцы і ў шыйткі.*

(Першае слова я сама пішу на дошцы, а потым дзеці самі пішуць у шыйтках з прагаворваннем слова «рысачка»)

2 4 3 2

Сцю-жа, мя-це-лі-ца, за-ве-я, хо-лад.

Слайд 26

Вынік :

❖ *Колькі ў слове галосных, столькі і складоў.*

❖ *Складам можа быць адзін галосны гук: за-ве-я*

Слайд 27

X. Замацаванне

— А ці не холадна вам ад «зімовых слоў»?

— Давайце пагрэем далонькі.

— Папрацуем з падручнікам

— **Практ. 147, с. 74. (вусна).**

— *Прачытайце верш, вызначце колькі складоў у кожным слове.*

— Назавіце словы з двух складоў. (Сцюжа, скокі, сяла, зле, яе)

— А як вы палічылі?

Слайд 28

— Сярод гэтых слоў знайдзіце «самае халоднае».

— Малайцы! Вы правільна здагадаліся. Гэта слоўнікавае слова. (Сцюжа)

Звернемся да слоўніка

Слоўнікавая работа: сцюжа

— Перакладзі на рускую мову. (Дэманструю малюнак са слоўнікавым словам **СЦЮЖА**) (Стужа, холод)

— А вось, як у казцы выглядае «Сцюжа», паслухайце.

— Лексічнае значэнне: **моцны холад, мароз**

❄ **Запіс на дошцы (настаўнік) і ў сшыткі.**

Сцюжа – моцны холад, мароз.

— Месца ў слоўніку і запіс на дошцы і ў сшытках.

Слайд 29

✚ **Фізкультхвілінка (пад музыку)**

«Беларускія закаблукі»

❖ **Выходзіць (пад ціхую музыку) і гаворыць спадарыня Беларуска мова**

Сцюжа скокі пачала,

Паскакала да сяла.

Хай сваволиць! Хай зле!

Не баюся я яе. С. Сокалаў-Воюш

❖ А я вас навучу, як не баяцца зімовай сцюжы. (І пачынае танцаваць спадарыня Беларуска мова)

❖ Каб сагрэцца, трэба рухацца. Паўтарайце за мной.

Як тупну нагой,

Ды прытупну другой,

Кругам пакружуся,

Усім людзям пакажуся!

Спадарыня Беларуска мова вучыць дзяцей танцаваць «Беларускую польку».

Слайд 30

✚ **Замацаванне. Вось і нагрэліся! Ніякая зіма нас не спужае!**

(Тры сыны)

У зімы тры сыны:

Снежань, студзень, люты.

Як адзін – усе яны

У ільды закуты. Леанід Пранчак

— Што гэта за сыны, здагадаліся?

— Вось, як раз пра сыноў зімы будзе дамашняе заданне.

Слайд 31

XI. Інструктаж на выкананню дамашняга задання

Надыйшоў час дамашняга задання.

- А заданне нам сённа прынеслі «зімовыя птушкі».
- Ці пазналі вы іх?
- Так, гэта снегіры.
- «Снегіры прыляцелі – зіма на парозе.»
- Альбо «Снегіры на крылах зіму прыносяць»
- Нам яны прынеслі (*Знайдзіце карткі*)
- **Практ. 149, с. 76.**
- А яшчэ і інструктаж па выкананню дамашняга задання

Слайд 32

Чытаю: Інструктаж па выкананню

1. **Памяняйце месцамі склады і прачытайце «зімовыя словы»**
(Дома вас чакае гульня «Склады пераблыталіся»)
2. **Запішыце назвы зімовых месяцаў**
3. **Падумайце, чаму яны так называюцца**
4. **Вызначце колькі ў кожным слове складоў? Гукаў? Літар?**

- Зразумелі? Ці не цяжкае для вас заданне?
- Добра! Я спадзяваюся, што вы хутка і правільна ўсё выканаеце.

Слайд 33

- А вось што рабіць у вольны час, вы даведаецеся з **Практ. 148, с. 75.**

Паслухайце тэкст і адкажыце на пытанне:

«За што птушкі дзякавалі дзецям?» Як яны гэта рабілі?

- (Чытае вучань)
- Выхаваўчы момант.

Слайд 34

XII. Кантроль ведаў.

- **Надыйшоў час рабіць вынікі. Ацаніце работу ў сшытках.**
- **Як вам працавалася? Што новага пазналі? Вось і праверым!**

✚ Прыпынак «Выніковая самаадзнака»

- Прачытайце выніковае заданне па тэме (**на блакітных картках**).
- **Зрабіце напераджальную адзнаку сваіх здольнасцей.**
- Пачынайце выконваць работу. Як толькі пачуеце мой званочак – спыняйцеся. (**Беражы кожную хвілінку**)

ПС	Заданне:	РС	АН
	1. Дапоўніце сказ слоўнікавым словам 2. Вызначце кропкай галосныя 3. Падзяліце на склады 4. Абзначце лічбай колькасць складоў		
	Трэба дапамагаць птушкам у зімовую		

Дзеці выконваюць заданне самастойна.

- *Зрабіце выніковую (рэтраспектыўную) адзнаку і накладзіце карткі ў скарбонку ведаў. Я таксама далучуся да вашых адзнак, калі буду правяраць вышы работы.*
- *Вынік вашай працы вось тут.*
(Паказваю падстаўкі)
Гэтыя работы дапамогуць мне зразумець, як вы засвоілі тэму ўрока.

Слайд 35

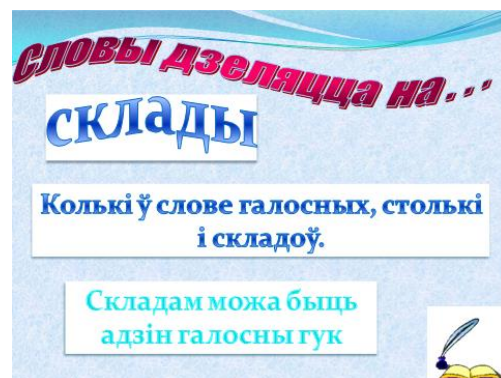

XIII. Вынік урока. Рэфлексія

Давайце ўспомнім:

- *Як дзеляцца словы?*
- *Як вызначаецца колькасць складоў у слове?*

Слайд 36

Складзем усе разам кластэт-памятку

Слова дзеліцца на...
склады
<i>Колькі ў слове галосных, столькі і складоў.</i>
<i>Складам можа быць адзін галосны гук</i>

Слайд 37

- Пачыналі наш урок з гульні «Так ці не?» і ў выніку пагуляем.
- *Навучыліся падзяляць словы на склады? (Так)*
- *Навучыліся вызначаць колькасць і паслядоўнасць складоў у словах? (Так)*
- *Размаўлялі на беларускай мове? (Так)*
- *Узбагацілі слоўнікавы запас? (Так)*

Слайд 38

- ❖ *Выходзіць і гаворыць спадарыня Беларуская мова*
- *Так, так! Ваш слоўнік павялічваецца з кожным урокам.*
- *Вось і сёння вы напоўнілі яго «зімовымі словамі»*
- *Чым больш вы будзеце ведаць слоў, тым багацейшая будзе ваша мова!*
- ✓ Яшчэ раз успомнім і прачытаем гэтыя словы.
- ✓ Чаму слова «сцюжа» надрукавана чырвоным колерам? (*новае слоўнікавае слова*)
- ✓ Я задаволена ўрокам:
 - ✚ *Добра ўсе напрацавалі*
 - І шмат новага пазналі!*
- *Малайцы! Дзякую за працу!*

